Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta, sivistys- ja tiedejaosto

4.11.2020, Helsinki

ASIA: HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Urheilijoiden Ammattienedistämissäätiön lausunto: Nuorten urheilijoiden toimeentulo

Arvoisat sivistys- ja tiedejaoston jäsenet,

Kiitos, että tärkeä asia - nuorten urheilijoiden toimeentulo – on nostettu esiin osana vuoden 2021 talousarvioesityksen käsittelyä.

Nuorten urheilijoiden toimeentuloon liittyvissä kysymyksissä on huomioitava suomalainen kaksoisuramalli, jossa urheilija pystyy yhdistämään joustavasti urheilun ja opiskelun, tavoittelemaan kansainvälistä menestystä ja urheilun ammattilaisuutta sekä hoitamaan urasiirtymän urheilu-uralta seuraavalle työuralle

Kaksoisuran toteutuminen mahdollistuu käytännössä urheiluakatemioissa, jotka ovat yksi suomalaisen huippu-urheilun kulmakivistä. Urheiluakatemia on toimintaympäristö, jossa yhdistyvät nuoren urheilijan arkeen liittyvät asiat: opiskelu ja tavoitteellinen urheiluvalmentautuminen sekä tätä kokonaisuutta tukeva ja siihen integroitu asiantuntijatoiminta.

Urheilijoiden Ammattienedistämissäätiö (jatkossa URA-säätiö) myöntää vuosittain opiskeluapurahoja kansainvälistä menestystä tavoittelevien tai aktiiviuransa jo päättäneiden huippu-urheilijoiden ammattiin valmistavaan ja tutkintoon tähtäävään opiskeluun. URA-säätiö on perustettu presidentti Urho Kekkosen toimesta. URA-säätiö toimii tiiviissä yhteistyössä Olympiakomitean huippu-urheiluyksikön ja sen urheiluakatemiaohjelman kanssa. Opiskeluapurahan on vuosittain saanut reilut 100 urheilijaa, mikä on noin neljännes hakijoista.

Esitämme, että

1) urheiluakatemiatoimintaa vahvistetaan edelleen suuntaamalla sinne lisäresursseja. Akatemia on toimintaympäristö, jolla on suora vaikutus urheilijoiden kehittymismahdollisuuksiin ja hyvinvointiin sekä välillinen vaikutus nuorten urheilijoiden toimeentuloon.
2) URA-säätiön määrärahaa nostetaan tai säilytetään vähintään edellisvuosien mukaisella tasolla. Säätiölle myönnetty määräraha kohdentuu urheilu-uransa lopettaneet apurahan saajat pois lukien täysimääräisesti ja suoraan nuorille urheilijoille tukien heitä sekä urheilullisten että koulutuksellisten tavoitteiden saavuttamisessa ja vaikuttaen suoraan heidän toimeentuloonsa.

Perustelumme:

Suomalaiset huippu-urheilijat ovat tavoitteellisia myös opiskelun ja urheilu-uran ulkopuolisen työuran suhteen. Suurin osa suomalaisista maajoukkuetason urheilijoista suorittaa urheilu-uransa aikana tai välittömästi sen jälkeen ammatillisen tai korkea-asteen tutkinnon. Kaksoisuraa tukemalla varmistetaan, ettei urheilijan tarvitse tehdä valintaa urheilu-uran ja koulutuksen välillä, vaan hän voi viedä rinnakkain eteenpäin molempia ”uria” omien tavoitteidensa ja tarpeidensa mukaisesti. Kaksoisuran tukeminen on tärkeää myös taloudellisesta näkökulmasta. Toimeentulon hankkiminen pelkästään urheilemalla on Suomessa mahdollista vain muutamissa (miesten) joukkuelajeissa ja vain yksittäisille, arvokisoissa menestyneille yksilöurheilijoille. Lisäksi kaksoisuran tukeminen on tärkeää urheilijoille myös psyykkisen hyvinvoinnin näkökulmasta. Valmistautuminen seuraavalle uralle antaa turvaa jo urheilu-uran aikana.

URA-säätiön opiskeluapuraha vaikuttaa suoraan opiskelevan urheilijan taloudelliseen tilanteeseen

URA-säätiölle vuodesta 2017 alkaen myönnetyn lisärahoituksen turvin säätiö on voinut myöntää opiskeluapurahan yli sadalle opiskelevalle huippu-urheilijalle aiemman noin 70 urheilijan sijaan. Kasvaneen määrärahan ansiosta apurahaa on myös voitu korottaa 2000 eurosta 3000 euroon*. Urheilijat ovat kokeneet tämän korotuksen erittäin merkittäväksi tilanteessa, jossa korkeakouluopiskelijoiden opintoraha on pienentynyt noin 85 eurolla kuukaudessa ja käytettävissä olevien tukikuukausien enimmäismäärä vähentynyt.

Koska kansainväliseen menestykseen tähtääminen on ajankäytöllisesti erittäin vaativaa, ei opiskelevan huippu-urheilijan ole juuri mahdollista hankkia lisäansioita tekemällä töitä urheiluvalmentautumisen ja opiskelun rinnalla. URA-säätön opiskeluapuraha vaikuttaakin suoraan opiskelevan urheilijan taloudelliseen tilanteeseen ja toimeentuloon. Se vähentää urheilijan tarvetta työssäkäyntiin (urheilutyön lisäksi) ja auttaa varmistamaan opintotuen riittävyyttä koko tutkinnon suorittamiseen.

Opiskeluapurahan vastaanottamisen kriteerinä oleva opintopistevaatimus on mitoitettu siten, että se mahdollistaa täysipainoisen satsaamisen urheilu-uraan.

Nuoren urheilijan toimeentulo koostuu monesta eri osa-alueesta. Tukijärjestelmän on oltava monimuotoinen ja erilaiset ura- ja kehittymispolut sekä toimentulon mahdollistava. URA-säätiön jakamat apurahat täydentävät merkittävällä tavalla opetus- ja kulttuuriministeriön urheilija-apurahajärjestelmää. Ne laajentavat tuettavien urheilijoiden joukkoa mahdollistamalla tuen myös niille nuorille, lupaaville urheilijoille, jotka eivät vielä yllä urheilija-apurahaan. URA-säätiön apurahan ansiosta muun muassa naisten maajoukkuepelaajat useassa joukkuelajissa (jalkapallo, koripallo, käsipallo, lentopallo, ringette, salibandy) ovat saaneet tärkeän tuen uralleen.

Lisäksi URA-säätiön apuraha on tarkoitettu myös helpottamaan urheilu-uransa loppuvaiheessa olevia urheilijoita heidän urasiirtymässään. Myös tämän vaiheen tukeminen on tärkeä osa kestävän kehityksen huippu-urheilua.

URA-säätiön opiskeluapuraha kohdistuu ammatillista tai korkeakoulututkintoa suorittaville urheilijoille. Haluamme tässä yhteydessä todeta, että opiskelevista nuorista huippu-urheilijoista väliinputoajiksi taloudellisen tuen näkökulmasta jäävät tällä hetkellä lukio-opiskelijat. Erityisesti nuoret, jotka muuttavat urheilun takia lukioon toiselle paikkakunnalle, ovat usein taloudellisesti tiukoilla eikä heidän opiskelujaan kyetä tukemaan nykyisen järjestelmän ja resurssien puitteissa. URA-säätiö on valmis olemaan mukana kehittämässä tukijärjestelmää ulottumaan erityisin perustein myös lukio-opiskelijoihin, mutta tämä edellyttää määrärahan merkittävää korotusta.

Helsingissä 2.11.2020

Kunnioittavasti,

Tuuli Merikoski
URA-säätiön puheenjohtaja
Koulutuspäällikkö, huippu-urheilu
Perho Liiketalousopisto

Jukka Tirri
URA-säätiön asiamies
Opiskelijahuippu-urheilun asiantuntija
Olympiakomitea/ Huippu-urheiluyksikkö

*URA-säätiön opiskeluapurahaa lukuvuodelle 2020-2021 haki 505 urheilijaa. Tämän lukuvuoden apurahapäätökset tehdään marraskuussa. Lukuvuodelle 2019-20 apurahaa haki 370 urheilijaa. Apuraha maksettiin 121 urheilijalle, joista täyden – syys- ja kevätlukukauden kattavan – 3000 euron apurahan sai 83 urheilijaa ja puolikkaan apurahan 38 urheilijaa. Apurahan saajista miehiä oli 58 ja naisia 63. Opiskeluapurahan saajat edustavat kesä- ja talviolympialajeja, ei-olympialajeja ja vammaisurheilua, yksilö- ja joukkuelajeja – yhteensä 49 eri lajia ja 37 lajiliittoa. Heidän joukossaan oli niin aktiiviurheilijoita kuin myös 18 huippu-urheilu-uransa jo lopettanutta apurahan saajaa. Apurahan saajista 62 % opiskeli yliopistossa, 27 % ammattikorkeakoulussa, 9 % ammatillisessa oppilaitoksessa ja 2 % avoimessa yliopistossa. 15 apurahan saajaa opiskeli ja valmentautui ulkomaisessa yliopistossa. Apurahan saaneista aktiiviurheilijoista 78 % kuului johonkin urheiluakatemiaan.